

ROMÂNIA
SERVICIUL ROMÂN DE INFORMAȚII
ACADEMIA NAȚIONALĂ DE INFORMAȚII „MIHAI VITEAZUL”

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

IMPACTUL ACȚIUNILOR DAESH ASUPRA SECURITĂȚII NAȚIONALE

Perceperea terorii ca variabilă a deciziei

Coordonator științific:

Prof.univ. dr. Adrian LESENCIUC

Doctorand:

Ammar-Mohamad-Issam EL BENNI

București
2020

CUPRINSUL TEZEI

CUPRINS	5
INTRODUCERE	7
Int.1 Obiectivele cercetării	10
Int.2 Structura lucrării	11
Int.3 Tipul de cercetare	11
Int.4 Sursele de informare	12
Int.5 Demersul metodologic în ansamblu	12
Int.6 Dificultăți în desfășurarea cercetării	13
Cap.1 CONTEXTUL POLITIC INTERNAȚIONAL CARE A FACILITAT FORMAREA ȘI EVOLUȚIA DAESH	15
1.1 Note introductive	15
1.2 Eșecul politicilor care au promovat războiul ca aducător de pace și democrație în Orientul Mijlociu	19
1.2.1 Intervenția armatei SUA în Irak	19
1.2.2 Războiul civil din Siria	22
1.3 Primăvara Arabă	29
1.4 Fenomenul migrației musulmane în Europa. Conexiuni cu terorismul	33
1.5 Concluzii	42
Cap.2 APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA DAESH	49
2.1 Considerații generale.....	49
2.2 Etapele apariției și evoluției Daesh	59
2.3 Grupări jihadiste și strategii de acțiune	67
2.4 Concluzii	86
Cap.3 CARACTERISTICILE DAESH	89
3.1 Preambul.....	89
3.2 Ideologia Daesh. Elemente de simbolistică	92
3.3 Resurse și practici ale Daesh.....	99
3.3.1 Resurse financiare	99
3.3.2 Resurse umane	102
3.4 Elemente de strategie în activitatea Daesh	108
3.4.1 Strategia de guvernare	108
3.4.2 Capacitatea de comunicare a Daesh și puterea mesajului	113
3.4.3 Războiul psihologic – componentă a strategiei Daesh	119
3.5 Europa – ținta atacurilor teroriste. Reacția de răspuns.....	127
3.5.1 Atacurile Daesh îndreptate împotriva Europei	127
3.5.2 Reacția de răspuns: construirea și acțiunile coaliției antiteroriste	132
3.6 Concluzii.....	140

Cap.4	PERCEPEREA AMENINȚĂRII DAESH. CERCETARE TRANSVERSALĂ	143
4.1	Problema socială: proiecție, fundamentare metodologică.....	143
4.1.1	Obiectivele cercetării	145
4.1.2	Cadrul teoretic al cercetării	146
4.2	Opțiuni metodologice	148
4.2.1	Întrebările cercetării vs. Ipoteza de lucru	149
4.2.2	Tipul de cercetare	151
4.2.3	Subiecții investigați.....	151
4.2.4	Alegerea metodelor, tehnicilor și procedeeleor de cercetare. Elaborarea instrumentelor de cercetare	155
4.2.5	Organizarea cercetării	156
4.3	Perceperea cauzelor conflictelor și terorismului din Orientul Mijlociu	156
4.3.1	Cauze economice	157
4.3.2	Cauze socio-culturale	159
4.3.3	Cauze politico-militare	163
4.4	Apariția fenomenului Daesh și proclamarea Califatului Islamic	169
4.4.1	Califatul Islamic – un proiect fezabil?	170
4.4.2	Imaginea în oglindă a proclamării Califatului Islamic.	174
4.5	Perceperea efectelor conflictelor și terorismului din Orientul Mijlociu. Valurile migrației	179
4.5.1	Valurile migrației generate de conflictele din Orientul Mijlociu și de acțiunile teroriste. Efectele acestora	179
4.5.2	Efectele economice și sociale	181
4.5.3	Efectele politice	183
4.5.4	Efectele culturale	184
4.5.5	Efectele în planul securității	186
4.6	Efecte ale proliferării terorismului prin intermediul organizației Daesh la adresa securității României	188
4.6.1	România în calea migrației	188
4.6.2	România ca potențială țintă a atacurilor Daesh	192
4.7	Concluzii ale studiului	196
	CONCLUZII	201
	BIBLIOGRAFIE	207
	ANEXE	225

Cuvinte-cheie:

fenomen terorist, atacuri teroriste, refugiați, migrație, jihad, securitate, islamism, context politic, strategie, decidenți, coaliție, Al- Qaeda, Daesh, Jabhat al-Nusra, Abu Bakr al-Baghdadi, Abu Muhamad al-Joulani, Califat Islamic, Orientul Mijlociu, Primăvara Arabă, Majlis Shura al-Mujahidin, Jaish al-Fatihin, Jund al-Sahaba, „Ansar al-Sunnah, Statul Islamic.

SINTEZA IDEILOR PRINCIPALE

Teza de doctorat *Impactul acțiunilor Daesh asupra securității naționale. Perceperea terorii ca variabilă a deciziei* tratează una dintre formele manifeste de asimetrie morală și acțională (eseistul și matematicianul libanez Nassim Nicholas Taleb le denumește „asimetrii ale vieții”): fenomenul terorist cea mai gravă amenințare la adresa securității internaționale cu caracter permanent a zilelor noastre, care se impune a fi cunoscută sub toate formele și prin toate determinările sale. Daesh este rețeaua care a depășit limita admisibilă suportabilă a consecințelor acțiunilor de tip terorist și care și-a propus să se legitimeze ca reprezentant statal al lumii musulmane, ca protoorganism statal, denumit califat

Am optat pentru studierea impactului acțiunilor Daesh asupra Securității Naționale din dorința de a focaliza atenția asupra unei organizații teroriste care a amplificat în mod exponențial terorismul, dându-i dimensiuni impresionante și care, prin acțiunile sale, a destabilizat zone întregi, reprezentând o gravă amenințare pentru securitatea internațională.

Într-o abordare mai largă, se poate aprecia că Daesh este rezultanta unui proces evolutiv de aproape trei decenii, începând cu primele nuclee teroriste din Afganistan, trecând apoi prin organizații teroriste cu acțiune limitată teritorial, inițial la regiunile vestice din Irak, și mai apoi, cu extindere asupra unor zone importante din Siria și chiar din nordul continentului african. Această ultimă etapă a corespuns cu încheierea unei structuri teroriste gigant, Daesh, care în cursul anului 2014 a început să-și pună în practică programul în toate dimensiunile sale:

organizatoric, militar, administrativ, social etc, în încercarea de a fi perceput ca având caracteristici specifice unei organizări statale și de a fi recunoscut ca unic reprezentat al lumii musulmane. Cel puțin la nivel de proiecție, Daesh s-a străduit să atingă atribute specifice unei entități statale moderne: suveranitate, teritorialitate, legitimitate și instituții încărcate cu autoritate administrativă.

Caracteristica cea mai importantă a Daesh a fost dorința sa de a deveni și a fi recunoscută ca stat islamic, prin reînvierea tradițiilor califatului istoric în întreaga lume musulmană, inclusiv a sistemului de valori sociale, culturale, religioase din secolul al VII-lea d.Hr. Parcurgerea unor etape pe calea îndeplinirii acestui deziderat a fost facilitată de situațiile de criză din statele de referință, Irak și Siria. În starea de haos generalizat creată de război și de acțiunile a numeroase organizații teroriste, structurile de putere și administrative irakiene și siriene și-au pierdut capacitatea funcțională și autoritatea. Într-un asemenea context, segmente mari de populație deznădăjduită, dezorientată și cu mari probleme de asigurare a propriei securități, au văzut în sistemul administrativ instituit de Daesh o autoritate paralelă, mai eficientă decât cea oficială și capabilă să rezolve anumite probleme ale vieții de zi cu zi, inclusiv a celor de protecție individuală și familială. Pe aceste considerente, în faza de început, Daesh s-a impus ca proiect dezirabil singurul în măsură să rezolve problemele populației și să reinstaureze ordinea și pacea socială.

Lucrarea validează și completează unele informații privitoare la caracteristici ale lumii islamice: bogăția Orientului Mijlociu în resurse energetice, puternica divizare socială pe criterii etnic-religioase și ideologice, ruptura dintre guvernanți și mase în unele dintre statele arabe, înstrăinarea individuală ca reacție față de tratamente abuzive din partea autorităților, rolul comunităților locale în raport cu organizațiile teroriste, nivelul scăzut de educație pentru segmente mari de populație și corelarea acestor aspecte cu stări comportamentale preponderent violente, îndoctrinarea religioasă puternică a maselor, asociată cu atitudini de supunere oarbă, necritică față de lideri politici sau religioși.

Teza de doctorat a fost elaborată pe parcursul a aproape cinci ani, în care am sistematizat științific informații colectate din diferite surse documentare, am comparat aceste rezultate ale sistematizării cu ceea ce însemna cunoașterea nestructurată ca nativ al Orientului Mijlociu și am proiectat o modalitate științifică de identificare a percepției fenomenului terorist (cu focalizare pe acțiunile organizației Daesh) de către decidenții sau potențialii decidenți în domeniul securității naționale.

Tema cercetării se încadrează în domeniul „Informații și securitate națională”, fenomenul terorist presupunând provocări continue și diversificate care prin dimensiune, dinamică și efecte afectează grav viața normală a comunității internaționale. Actualitatea acesteia derivă din:

- necesitatea cunoașterii cauzelor și a contextului în care pot apărea diferite organizații de tip terorist, adaptate tehnologiilor avansate, a modului în care acestea se raportează la realitățile lumii contemporane și a manierei în care reacționează atunci când apreciază că interesele comunităților din care provin sunt afectate;

- necesitatea înțelegerii mecanismelor interne de funcționare ale organizației Daesh, a metamorfozei prin care a ajuns să-și atribuie statut de entitate statală, stabilindu-și ca obiectiv reinstaurarea Califatului – formă de organizare politică istorică, considerată „de succes” pentru lumea musulmană;

- nevoia de a stabili cu exactitate adevăratul potențial al Daesh în tentativa sa de a implementa, în mod real și efectiv, proiectul politic al Califatului și a determina consecințele acțiunilor sale în planul securității internaționale;

- necesitatea de a studia și înțelege diferențele culturale dintre comunitățile creștină și musulmană, a modului în care acestea ar putea fi atenuate sau asimilate, astfel încât să se poată construi dialogul multicultural, care să ofere șanse rezonabile de afirmare tuturor statelor lumii, în raport cu potențialul de care dispun;

- nevoia de a înțelege fenomenele asociate acțiunilor teroriste (fenomenul migrației) în vederea proiectării unor strategii de acțiune corecte și eficiente, care să înlăture cauzele acestuia, să facă posibile procese reale de reconstrucție a unor proto-formațiuni statale și implicit, să conducă la creșterea nivelului de securitate în întreaga lume.

Obiectivul general al tezei este evaluarea efectelor apariției organizației teroriste Daesh în Orientul Mijlociu asupra securității globale, regionale și naționale și stabilirea direcției de evoluție a acesteia în condițiile diversificării metodelor de acțiune teroristă și extinderii ariei de interes prin rețeaua Daesh 2.0.

Obiective specifice:

OS1: Analiza procesului evolutiv al organizației Daesh, de la primele nuclee teroriste desprinse din Al-Qaeda și de la proclamarea Califatului Islamic; stabilirea elementelor care particularizează Daesh în spectrul organizațiilor islamist-teroriste; evaluarea șanselor acesteia de a operaționaliza proiectul politic declarat în iunie 2014, în formula virtuală Daesh 2.0;

OS2: Analiza motivelor și mecanismelor care divizează lumea islamică și stabilirea consecințelor pe care le produce această divizare, în plan intern și internațional;

OS3: Analiza lanțului causal în amplificarea fenomenului terorist, generarea, respectiv, amplificarea fenomenului migrației și a altor efecte asupra securității cauzate de climatul politic instabil din Orientul Mijlociu;

OS4: analiza gradului de cunoaștere a fenomenului Daesh de către decidenții români în domeniul politicilor de securitate.

Structura lucrării. Pentru a răspunde obiectivelor enumerate, am proiectat lucrarea pe patru piloni/ capitole, care corespund demersului științific prefigurat. Prin intermediul primului capitol intitulat „Contextul politic internațional care a facilitat formarea și evoluția Daesh” ne-am propus tratarea originii apariției organizației pe fondul vidului de autoritate apărut în urma intervenției americane în Irak. Cel de-al doilea capitol intitulat „Apariția și evoluția Daesh” a fost destinat să înfățișeze tabloul zonei în care s-au născut și activează foarte multe organizații cu profil terorist, consecință a stării de permanentă instabilitate din punct de vedere politic, care la rândul ei s-a răsfrânt sub forma unor raporturi sociale inechitabile, generatoare de nemulțumiri și revoltă. Cel de-al treilea capitol intitulat „Caracteristicile Daesh” este o radiografie a tuturor elementelor structurale ale organizației teroriste, analizată ca entitate pretins statală, așa cum de altfel, în mod pur propagandistic s-a autointitulat, și a mecanicii interne de funcționare a acesteia, care i-a conferit, cel puțin pentru scurt timp, forță și dinamism în acțiune și i-au permis să-și extindă zona pe care a administrat-o. Prin intermediul capitolului ultim am intenționat să problematizăm și să selectăm informațiile referitoare la situația de criză cvasipermanentă din Orientul Mijlociu, dar și să analizăm în profunzime fenomenul Daesh 2.0 și posibilitățile de evoluție în formula „Califatului virtual”. Acest ultim capitol are pretenția de a se constitui într-un capitol de utilitate educațional-instructivă pentru un public cât mai larg, prin oferirea unei imagini integrate a spectrului terorismului mondial, plecând de la analiza Daesh.

În acest sens, am organizat dosarul cercetării astfel:

- o proiecție asupra fenomenului Daesh în contextul politic internațional care a favorizat apariția acestei organizații teroriste cu obiectivul revendicării teritoriale și unificării lumii musulmane sub sceptrul terorii, presupunând luarea în considerare a unui aparat teoretic (preponderent descriptiv) privitor la istoria Orientului Mijlociu, la relațiile internaționale și la echilibrul instabil în ceea ce privește securitatea regională;

- o analiză aplicată asupra factorilor favorizanți care au condus la apariția organizației Daesh și la proclamarea Califatului Islamic;

- o analiză de profunzime a organizației (limitată de accesul restricționat la anumite informații, dar facilitată de cunoașterea limbii arabe și consultarea a numeroase surse scrise, audio-video etc. greu accesibile cercetătorilor din România), cu accent pe ideologia, resursele, practicile și strategia teroriștilor, dar și pe acțiunile acestora asupra Europei, respectiv

- o cercetare aprofundată a percepției amenințării Daesh de către decidenții în domeniul politicilor de securitate, printr-o cercetare transversală calitativă având drept principală metodă investigativă ancheta pe bază de interviu.

Marile puteri regionale sau globale au interese majore în zonă (în primul rând datorită implicațiilor de ordin economic, mai precis energetic). De-a lungul timpului, implicarea marilor puteri globale în conflictele din Orientul Mijlociu au condus la conflictul în Afganistan, la apariția și extinderea puterii Al-Qaeda, iar în Irak și Siria la apariția Daesh și Jabhat al Nusra/Fath al Sham, ulterior și a altor grupări islamiste. Pe de altă parte, implicarea puterilor regionale Iran și Turcia a readus în prim-plan un conflict foarte vechi între kurzi și turci. În mod cert, Primăvara Arabă și migrația arabilor către Occident sunt consecințe ale eșecului politicilor intervenționiste. Primăvara Arabă a început în anul 2010 în mai multe țări: Tunisia, Egipt, Algeria, Yemen, Maroc. Această stare de revoltă în lumea arabă a avut la bază cauze social-economice profunde: sărăcia, șomajul, dar și politice: stoparea regimurilor dictatoriale ale președintelui Zine El Abidine Beni Ali de 24 de ani la conducerea Tunisiei, președintelui Hosni Mubarak 30 de ani la conducerea Republicii Arabe Egipt și președintelui Ali Abdullah Saleh, aflat la conducerea țării de 32 de ani, Yemen. În primul rând, liderii politici autohtoni sunt vinovați pentru criza contextului politic actual internațional. Drept consecință a Primăverii Arabe, un val foarte mare de imigranți, cu scopul de a avea acces la un trai mai bun, au ales începând cu 2014 traseul Turcia – Grecia – Macedonia – Serbia, pentru ca în 2015 să se ajungă la milioane de imigranți. Acest val a venit odată cu intervenția Rusiei în Siria în 2015, iar consecința directă a fost sprijinul neașteptat primit de regimul al-Assad în momentul cel mai greu al acestuia.

Nu am neglijat, în analiza noastră, nici faptul că au fost îndeplinite toate premisele ca printre imigranți să se fi infiltrat luptători aparținând unor organizații teroriste, prin intermediul declarațiilor politice fiind avansat numărul de 4.000 de astfel de luptători pregătiți de Daesh care au ajuns în Europa. Chiar ministrul libanez al educației, Elias Bou Saab, aprecia că 2% dintre

cetățenii sirieni refugiați în Europa ar putea fi membri Daesh. În sprijinul acestor afirmații, am cules informații de la imigranți (anterior prezentate în cadrul unei conferințe organizate în cadrul Academiei Naționale de Informații, justificând acțiuni dinainte și riguros stabilite pe așa numitul „drum către Paradis”.

În capitolul II, „Apariția și evoluția Daesh”, am realizat o analiză a premiselor apariției organizației teroriste prin apel la metoda istoriografică – o propedeutică prin care am operat un „material brut”, un set de informații culese din surse în limba română, engleză și arabă, cu rolul de a crea un cadru general al înțelegerii fenomenului în complexitatea lui.

Pe fondul unor aspecte de natură economică, având efecte directe în plan politic și militar, dar și pe fondul retragerii trupelor americane din Irak fără a se fi realizat transferul complet de autoritate către administrația irakiană (în special în nordul țării), organizația teroristă Daesh a apărut cu scopul de a coagula interesele musulmanilor în orizontul promisiunii unui stat pan-arab.

După 2011, organizația Al-Qaeda s-a extins în Irak. Această extindere a zonei de acțiune, dublată de înființarea unor instituții specifice unei entități de tip statal, a însemnat practic desăvârșirea procesului formării Daesh (2004-2006). Filiala Al-Qaeda din Irak, sub conducerea lui Abu Musab al-Zarqawi s-a implicat în formarea organizației islamist-jihadiste-kurde „Ansar al-Islam”. În 2006, Al Zarqawi a fost lichidat de un atac aerian american. După uciderea lui organizația Al-Qaeda din Irak a fost preluată de Abdul Munem Az al-Din Ali al-Badwi, cunoscut Abu Ayyub Al-Masri sau Abu Hamza al Muhajir. Pe 15 octombrie 2006, toate organizațiile jihadiste sunnite din Irak, care erau sub controlul filialei Al-Qaeda și care luptau împotriva armatei americane au fost reunite în cadrul unei mari rețele numite „Statul Islamic din Irak” (ISI), („Majlis Shura al-Mujahidin”, „Jaish al-Fatihin”, „Jund al-Sahaba”, „Ansar al-Sunnah”), conducerea ei fiind încredințată liderului jihadist irakian Abu Omar Al-Baghdadi. La începutul celei de-a doua etape în evoluția Daesh, Abu Omar al-Baghdadi, care viza crearea unei entități jihadist-islamiste de tip statal a înființat în zonele cu populație majoritar sunnită pe care le controla, o administrație urbană, ca alternativă la guvernul central, ceea ce a făcut ca populația să capete încredere, cel puțin pentru început, și să o sprijine. Competențele Consiliului Consultativ al Mujahedinilor au fost modificate și, în plus, au fost înființate structuri de tip minister (*diwan*), cu atribuții specifice, în domeniile agriculturii, sănătății și petrolului. Între anii 2008-2011 forța ISI a slăbit, în principal din cauza campaniei militare extinse lansată de SUA, iar între 2012 și

iunie 2014. Această perioadă a fost denumită perioada de reconstrucție a Statului Islamic din Irak (ISI). În aprilie 2010, Abu Omar al-Baghdadi a fost lichidat de către americani, iar conducerea a ajuns pe mâna lui Abu Bakr al-Baghdadi, conducătorul Daesh până în 27 octombrie 2019.

Pe de altă parte, după începerea campaniei din 2003, Siria a jucat un rol de bază în aprovizionarea și completarea cu luptători islamiști. Mii de jihadiști musulmani străini erau pregătiți în tabere de antrenament din Siria și așteptau semnalul pentru a pleca să lupte împotriva americanilor. Din momentul în care a început războiul civil din Siria, în martie 2011, traseul s-a inversat, astfel că mulți jihadiști s-au întors din Irak în Siria și s-au alăturat organizațiilor rebele care luptau împotriva regimului actual al-Assad, în timp ce actualul lider Al-Qaeda, al-Zawahiri era de părere că Al-Qaeda din Irak ar fi trebuit să-și stabilească o strategie a propriilor acțiuni. Liderul Jabhat Al Nusra din Siria, al-Julani a lansat, împotriva dorinței lui Abu Bakr al-Baghdadi, intenția de a unifica organizațiile sub conducerea sa. Conducătorul ISI a făcut publică opoziția lui al-Julani și a anunțat în 9 aprilie 2013 schimbarea numelui ISI în „Statul Islamic din Irak și Siria” sau ISIS (Daesh), care exprima, în opinia sa, o stare de fapt pe care și-o dorea, respectiv unitatea celor două organizații, sub propria conducere. Refuzul liderului Jabhat al Nusra de a se alătura statul Islamic „sub un singur steag” a făcut ca al-Baghdadi să întrerupă toate legăturile Al-Qaeda cu Daesh. Separarea fiind aproape realizată, al-Julani s-a asociat cu liderul organizației mamă Al-Qaeda, Ayman al-Zawahiri. Scindarea dintre Daesh și Al-Qaeda a devenit oficială când Al-Zawahiri a anunțat – pe 10 iunie 2014 – anularea unificării declarată de Abu Bakr al-Baghdadi. Din acel moment, Frontul al-Nusra a acționat independent în Siria, în timp ce Daesh a desfășurat operațiuni atât în Irak cât și în nordul Siriei. Daesh a obținut o serie de succese deosebite în campania din prima jumătate a anului 2014, cel mai important fiind ocuparea Mosulului, în iunie 2014, al doilea mare oraș din Irak. Totodată, Daesh a obținut mai ușor controlul asupra estului Siriei, unde a înființat un centru de conducere în orașul Al-Raqa. Daesh a anunțat, pe 29 iunie 2014, înființarea „Califatului Islamic”, condus de Abu Bakr al-Baghdadi. Se ajunsese astfel la finalizarea proiectului politic plănuț cu mult timp în urmă, care se dorea, în fond, o reeditare a vechii organizări de tip „califat”.

În această analiză cu instrumentar istoriografic, reprezentând totodată o radiografie de sistem de management, am luat în considerare câteva elemente strategice în proiecția, controlul și extinderea activității Daesh, printre care: cartierul general/pseudocapitala Califatului, orașul Raqa, luat sub control de ISI încă din martie 2013; poliția religioasă (al-Hisba); categoriile de

acțiuni de tip statal și de ordin administrativ; taxele impuse cetățenilor nemusulmani, în paralel cu facilitățile și ajutoarele oferite musulmanilor prin departamentul de servicii specializate; educația islamist-salafistă și filtrul juridic al tribunalelor religioase. Punând în acord arhitectura ideologică cu cea funcțională, organizația Daesh a beneficiat de o capacitate de comunicare deosebită, bazată pe puterea ilocuționară a mesajului și pe infrastructura comunicațională *new media*. Mesajele Daesh au avut efecte asupra tinerilor cu origini musulmane care trăiau în enclavile de cetățeni islamici din diferite țări occidentale. Daesh a fost înființat când forumurile și blogurile începuseră să intre în declin, iar platformele sociale Twitter, Facebook, Vkontakt, Odnoklassniki vizau mesaje prin care se cerea solidaritate pentru cauza Califatului. Daesh a încărcat imagini terifiante din orașul cucerit Mosul și de la execuții și le-a distribuit în rețele, beneficiind și de aplicații specializate, cum ar fi Zello, o aplicație criptată posibil de accesat cu mare ușurință de pe smartphone și calculator. Am încheiat radiografia organizației printr-o analiză a căilor de acțiune și a atentatelor teroriste, în special a celor orientate împotriva Europei.

Capitolul patru, „Percepția amenințării Daesh. Cercetare transversală”, a fost destinat analizei de profunzime a percepției decidenților români în domeniul politicilor de securitate pentru a identifica gradul de cunoaștere a „Dosarului Daesh” în raport cu o serie de filtre interpretative: cadrul teoretic general; percepția *insider*-ilor din Orientul Mijlociu și propriul filtru, propria percepție a fenomenului, generată de calitatea de *insider*, de persoană care a cunoscut avatarurile luptei fratricide din spațiul arab.

Tipul de cercetare asupra căruia ne-am oprit a fost cercetarea calitativă, constând în apelul la metode transversale de prelucrare a informațiilor colectate din diferite surse documentare, prezentate în cadrul capitolelor teoretice anterior rezumate, respectiv la metode transversale de culegere a informațiilor, prin tehnici activ-participative, cum ar fi ancheta pe bază de interviu intensiv, nondirectiv, semistructurat cu experți români, din Europa Occidentală și din Statele Unite ale Americii, dar și cu experți din Orientul Mijlociu (Siria, Palestina, Egipt, Israel, prin extensie, Turcia), mai precis cu decidenți politici, diplomați, lideri religioși, universitari, analiști, angajați ai diferitelor sisteme naționale de securitate, formatori de opinie. Am realizat o analiză comparativă între informațiile culese din surse documentare și cele rezultate în urma observației periferice și a aplicării interviului intensiv. Am evaluat calitatea răspunsurilor la interviu și în calitate de *insider*, de nativ al Orientului Mijlociu (fiind născut în Liban și trăind în nordul țării în plin conflict siriano-libanez).

Unul dintre scopurile în care am optat pentru analiza comparativă ulterioară a fost acela de a face delimitările necesare între organizațiile cu profil terorist și a putea înțelege consecințele la care se poate ajunge în planul securității globale, în situația că nu se intervine eficient pentru combaterea celor de factură radical-islamistă.

Sursele de informare Pentru cercetarea fenomenelor specifice perioadei de criză prelungită din spațiul Orientului Mijlociu și a efectelor conexe, printre care și a fenomenului Daesh în complexitatea manifestărilor sale, am folosit:

- informații culese direct sau reținute din discuțiile avute cu concetățeni rămași în zonă în întreaga perioadă de criză, sau care au ajuns în Occident în ultimul timp;

- informații dobândite prin studiul literaturii de specialitate (română și străină, în limbile arabă și engleză) sau preluate din presa arabă scrisă și vorbită;

- informații obținute prin interviuarea unor subiecți, cunoscători ai caracteristicilor politice, sociale, cultural-religioase specifice regiunii Orientului Mijlociu, prin natura funcțiilor pe care le îndeplinesc sau a preocupărilor de ordin profesional.

Demersul metodologic în ansamblu. Cercetarea a fost proiectată a se realiza prin metode clasice de culegere, studiere și prelucrare a informațiilor, dublate de interviul de profunzime anterior menționat, precum și de prezentarea/interpretarea rezultatelor cercetării calitative întreprinse.

În ceea ce privește instrumentele de cercetare, în special a celui care a necesitat preelaborare – ghidul de interviu – am procedat la întocmirea unui set de 17 întrebări, grupate în patru teme majore, ale căror răspunsuri ar putea lămuri aspecte importante ale manifestărilor din spațiul musulman, al Orientului Mijlociu în special, pe care le-am adresat subiecților intervievați. Răspunsurile obținute au fost integrate și prezentate în capitolul 4, în cadrul căruia am evidențiat modul în care sunt percepute realitățile lumii musulmane contemporane și, subsecvent, validarea sau invalidarea caracteristicilor, evenimentelor și fenomenelor apărute în relaționarea acesteia cu lumea creștină, în special în situații de criză. Tot prin intermediul acestei cercetări am urmărit validarea unor prognoze ale experților în ceea ce privește viabilitatea proiectului proto-statului islamic. De asemenea, am urmărit percepțiile subiecților asupra perspectivelor de a fi soluționate fenomenele generate de stările de adversitate și conflict și posibilitatea de a se realiza o stare acceptabilă de securitate în plan regional sau international. Nu în ultimul rând, am fost

preocupați să aflăm dacă România, în calitate de membru al Uniunii Europene, poate fi afectată direct sau indirect de fenomenul terorist de factură islamică.

Sensibilitatea temei de cercetare, pe de o parte, și diversitatea subiecților cărora m-am adresat, pe de altă parte, m-au determinat să procedez la adresarea tuturor întrebărilor către toți subiecții intervievați, lăsându-le fiecăruia dintre aceștia posibilitatea de a oferi răspunsuri doar la acelea pe care le consideră potrivite funcției îndeplinite, profilului și pregătirii lor. Din dorința de a menaja susceptibilități posibile, dar și pentru a respecta cerințele deontologice și metodologice de anonimizare a subiecților cercetării, numele celor intervievați nu au fost făcute publice.

În cercetarea pe care am proiectat-o am căutat cauzele acțiunilor individuale, ale liderilor teroriști sau ale oamenilor obișnuiți, dar am analizat perceperea acestora cauze de către insidieri ai Orientului Mijlociu, dar și de către outsideri.

Mai precis, am comparat gradul de cunoaștere a fenomenului Daesh de către decidenții români în domeniul politicilor de securitate pentru a identifica dacă există corelație cu: 1. cadrul teoretic al cercetării și documentele publicate; 2. percepția respondenților nativi din Orientul Mijlociu (decidenți politici/ parlamentari, diplomați, lideri religioși, universitari/ specialiști în securitate națională, analiști în intelligence, angajați ai sistemului de securitate, formatori de opinie), de asemenea intervievați în cadrul prezentei cercetări și 3. percepția proprie a fenomenului, ca nativ, cunoscător din interior al problematicii complexe a lumii arabe și martor la fenomene violente care conduc la răspândirea terorii. Explicația necesității cunoașterii acestei percepții este foarte importantă datorită faptului că decidenții în domeniul politicilor de securitate trebuie să cunoască fenomenele care fac obiectul propriilor politici propuse în complexitatea lor, în mod neutru, neinfluențat de ideologii sau alinieri politice de moment. De asemenea, a fost foarte important de observat dacă decidenții în domeniul politicilor de securitate sunt influențați sau nu de caracterul senzaționalist al împachetării unor informații privitoare la organizația teroristă Daesh prin intermediul mass-media sau sunt în măsură să perceapă fenomenul terorist în profunzime, dând dovadă de cunoaștere aplicată. În termeni simpli, această percepție adecvată a conflictualității generalizate din Orientul Mijlociu, a escaladării conflictelor din zonă în ultimii 40 de ani, a extinderii și diversificării formelor în care se manifestă organizațiile teroriste de orientare jihadist-salafistă și, în special, a fenomenului Daesh în complexitatea sa, constituie elementele importante în poziționarea echilibrată și corectă în raport cu politicile de securitate națională. Ca angajare metodologică, cercetarea nu este singulară. Am făcut apel la modelul unor proiectări similare în

cea ce privește identificarea percepției decidenților în domeniul politicii externe a Statelor Unite ale Americii asupra rolului propriei națiuni în sistemul internațional, și, implicit, a deciziilor, normelor, angajamentelor și implicărilor pe termen lung, realizată de cercetătoarea Naomi Bailin Wish (1980) de la Seton Hall University, respectiv la perceperea instrumentelor de marketing politic de către decidenții în domeniul politicilor culturale, în cazul studiului cercetătorilor greci Eleni Apostori și George J. Avlonidis (2010) din cadrul Universității Economice și de Afaceri din Atena. Ca angajare tematică, studierea prin apel la proiecții metodologice similare a percepției decidenților români în domeniul politicilor de securitate asupra fenomenului terorist Daesh este unic și poate constitui un instrument util în angajarea explicită a acestora în proiectarea sau amendarea documentelor de securitate.

Saltul cunoașterii realizat prin intermediul prezentei teze s-a realizat prin: (1) prezentarea integrată, în acord cu proiecția istoriografică, a procesului evolutiv al organizației Daesh, a motivelor și mecanismelor care au condus de-a lungul timpului la divizarea lumii islamice și la exploatarea nevoii de expresie panarabă prin apel la umbrela islamistă (Califatul Islamic), precum și a lanțului cauzal care a condus la amplificarea fenomenului terorist actual, respectiv la diversificarea metodelor de organizare și de acțiune; (2) sintetizarea perspectivelor în raport cu fenomenul studiat, atât din literatura de specialitate occidentală, cât și din cea arabă și (3) compararea rezultatelor cunoașterii științifice în urma studierii acestei literaturi cu nivelul cunoașterii contextualizate a fenomenului de către decidenții în domeniul politicilor de securitate, ca variabilă a deciziei viitoare în domeniul de expertiză.

Sintetizând cunoașterea obținută în urma atingerii obiectivelor specifice de rang secund (obiectivele cercetării) și a obiectivelor specifice ale tezei în ansamblu, am vizat înscrierea tezei în linia identificării percepției de profunzime asupra unor aspecte cu rol major în securitatea națională. Din această perspectivă privind, prin intermediul tezei ne-am propus să oferim nu numai un cadru științific de analiză a unui fenomen complex, violent și atipic ca manifestare (din cel puțin două perspective: pretenția statalității și utilizarea eficientă a rețelelor comunicaționale), ci și un instrument evaluativ al cunoașterii decidenților, în primă fază la nivelul cunoașterii de profunzime. Am propus prin urmare, analiza percepției unui fenomen terorist hibrid – sintagma nu ne aparține, este împrumutată din proiecția fostului prim-adjunct al directorului Serviciului Român de Informații, gl.lt.(r). Florian Coldea (2018), care considera terorismul una dintre cele mai importante amenințări, care „evoluează permanent, în forme din ce în ce mai hibride (precum este cazul Statului Islamic/

Daesh)” –, dar mai ales a percepției acestui fenomen de către decidenții în domeniul politicilor de securitate.

Analiza calitativă a permis evidențierea/studierea unor aspecte și fenomene care se petrec în spațiile culturale opace, ale căror realități nu sunt reflectate fidel și integral prin intermediul media clasice și, mai ales, prin intermediul noilor media, și care, din păcate, nu beneficiază în spațiul cultural românesc de o literatură de specialitate consistentă (așa cum am afirmat la începutul studiului, cele mai importante lucrări sunt mărturii de pe fronturile diferitelor confruntări din Orientul Mijlociu). Dar, mai mult de atât, metoda a ajutat la evidențierea diferențelor de natura percepției între *insiderii* fenomenului (a se înțelege *insideri* ai lumii musulmane/ ai Orientului Mijlociu, afectați direct sau indirect de fenomenul Daesh, cunoscători din interiorul propriilor culturi afectate de efectele acestei organizații teroriste atipice) și *outsiderii* fenomenului, cu potențial rol de decizie în ceea ce privește politicile naționale de securitate. Studiul a evidențiat faptul că experții în domeniul securității naționale cunosc foarte bine fenomenul (cu excepția unor aspecte de nuanță, afectate de percepția subiectivă a *insiderilor* sau de interese ideologice ale organizațiilor pe care le reprezintă), reușind chiar, de la orizontul aplicării interviurilor până la momentul susținerii tezei, să prognozeze bazându-se pe fapte și documente dispariția fizică a Califatului Islamic.

Așadar, această cercetare calitativă, realizată prin intermediul anchetei pe bază de interviu a permis reflectarea realităților profunde dintr-un spațiu cultural cu care nu avem o legătură directă, ci doar una indirectă, prin intermediul informațiilor dobândite prin studiu. În plus, acestor aspecte reflectate mă pot alătura ca nativ ale acestui teritoriu încercat prin numeroase conflicte, care a trăit o parte a copilăriei și adolescenței în teroarea acțiunilor fundamentate ideologic, fals justificate prin argumente religioase.

O concluzie importantă a studiului și, implicit, a tezei de doctorat este cea privitoare la crearea premiselor deciziei corecte în domeniul securității naționale, în condiții de obiectivitate ridicată, atâta vreme cât preocuparea pentru obținerea obiectivității în cunoaștere este constantă și reprezintă un fapt asumat și de teoria intelligence-ului, pentru care „obiectivitatea este un fapt al cunoașterii științifice, care, la rândul său, este șirul unor rectificări succesive, cu o armătură dată de o metodologie și un instrumentar aparte” (Chiru, 2019).

Prin intermediul tezei ne-am propus să oferim nu numai un cadru științific de analiză a unui fenomen complex, violent și atipic ca manifestare (din cel puțin două perspective: pretenția statalității

și utilizarea eficientă a rețelelor comunicaționale), ci și un instrument evaluativ al cunoașterii decidenților, în primă fază la nivelul cunoașterii de profunzime.

Dacă serviciile de intelligence au rolul de a apăra securitatea națională și de a combate orice amenințare, prezenta teză, articulată științific, se poate constitui într-un instrument de evaluare a modului în care furnizarea de informații către beneficiarii legali, în scopul reducerii incertitudinii acestora în procesul decizional, a condus la o mai bună cunoaștere în domeniul prevenirii oricăror efecte ale acțiunilor organizației teroriste Daesh sau a menținut informațiile esențializate și contextualizate la nivelul percepției de la distanța fizică și ideologică suficientă pentru răspunsul prin inacțiune.

Așadar, teza de doctorat a fost proiectată pentru a răspunde și unor cerințe aplicative ulterioare, prin proiectarea unor instrumente de evaluare a efectelor pe care produsele de intelligence livrate beneficiarilor legali au efecte în ceea ce privește plus-cunoașterea în domenii sensibile, cum ar fi acela al apărării împotriva terorismului, focalizat pe o organizație atipică, hibridă.

BIBLIOGRAFIE

Al Abed, Ibrahim; Vine, Paula și Al Jabali, Abdullah. (1996). *Chronicle of Progress. 25 years of development in the United Arab Emirates*. Londra: Trident Press.

Al-Awsat, Asharq. (2015). Moscow could reevaluate role of Free Syrian Army, says Lavrov. *Asharq Al-Awsat* [blog]. URL: <https://eng-archive.aawsat.com/tag/free-syrian-army/page/5>. [Accesat în ianuarie, 2016].

Al-Istrabadi, Feisal și Ganguly, Sumit. (2018). *The Future of ISIS. Regional and International Implications*. Washington, DC: Brookings Institution Press.

Allam, Hannah. (2014, 23 iunie). Records show how Iraqi extremists withstood U.S. anti-terror efforts. *Fortuna's Corner* [online]. URL: <https://fortunascorner.com/2014/06/30/records-show-how-iraqi-extremists-withstood-u-s-anti-terror-efforts/> [Accesat în februarie 2015]

Al-Maghribi, Rashid / رشيد المغربي. (2016). *ISIS and Islam: Through the Eyes of a Former Muslim* (versiunea arabă) / داعش والإسلام: بمنظور مسلم سابق. Seattle: Water Life Publishing.

Al-Nassery, Mohammed Nasser aldin Yassin. (2015). Consecințele terorismului și organizarea contraofensivei împotriva DAESH (ISIS). *Geopolitica*, anul XIV, nr.1 (63).

Alnasrawi, Abbas. (1991). *Arab Nationalism, Oil, and the Political Economy of Dependency*. New York, West Port, CT, Londra: Greenwood Press.

Alshahri, Mohammed K. (2016). Orientul Mijlociu și zona Golfului: securitatea și stabilitatea regional sub lupă. *Geopolitica*, nr 1, pp. 40-43.

Al Zawahiri, Ayman. (2012). Move Forward, O Lions of Sham. *The Global Islamic Media Front*, 26 aprilie.

Amarasingam, Amarnath. (2017). What ISIS Fighters Think of Trump. *Politico Magazine*. 1 martie.

Amarasingam, Amarnath și Jacob Dewey. (2017). What About the Terrorism of the Far Right? *The New York Times*. 21 iunie.

Amnesty International. (2014). Facts și Figures: Syria refugee crisis și international resettlement. *Amnesty International* [online]. URL: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/12/facts-figures-syria-refugee-crisis-international-resettlement/>. [Accesat ianuarie 2016].

Andreescu, Anghel și Radu, Nicolae. (2015). *Jihadul islamic. De la „înfrângerea terorii” și „Războiul sfânt” la „Speranța libertății”*. București: RAO.

Andrei, Cristina. (2016, 25 aprilie). Șapte factori majori care au adus UE n pragul dezastrului. *Business Magazin* [online]. URL: <https://www.businessmagazin.ro/actualitate/sapte-factori-majori-care-au-adus-ue-in-pragul-dezastrului-15271201> [Accesat în septembrie 2016].

Anghelescu, Nadia. (1993). *Introducere în Islam*. București: Editura Enciclopedică.

Apostori, Eleni și Avlonidis, George J. (2010). Political Culture and Perception of Political Marketing Tool: A Cross-Generational Comparison. *Journal of Political Marketing*. Vol.9, no.1. 111-134.

Asseburg, Muriel și Wimmen, Heiko. (2012). Civil War in Syria. External Actors and Interests as Drivers of Conflict. *SWP Comments*, 43 (decembrie), pp.1-7.

Atwan, Abdel Bari. (2015). *Islamic State. The Digital Caliphate*. Oakland, CA: University of California Press.

Bani Salameh, Mohammed J. (2017). Migration from the Arab Spring Countries to Europe: Causes and Consequences. In Ahmed Al-Masri, Kevin Curran (eds.), *Smart Technologies and Innovation for a Sustainable Future*. Proceedings of the 1st American University in the Emirates International Research Conference – Dubai, UAE 2017. New York: Springer. 243-254.

Barna, Cristian. (2015a). „Hashtag:#Daesh: Transformation of Western Youngsters into Jihadi Fighters”. *Geopolitica*, anul XIV, nr.1 (63).

Barna, Cristian. (2015b). Acțiunile Statului Islamic în Irak și Siria: spre un califat islamic sau o marotă ideologică? *Geopolitica*, anul XIII, nr.2 (60).

Barricman, Britni. (2019). *Deradicalizing and Disengaging the Children of the Islamic State – ISIS Radicalization Belgian Case Study, Physical and Psychological Consequences of Child Association with Terrorist Groups*. Washington, DC: U.S. Military Department of Defense.

Bayramzadeh, Kamal. (2013). La lutte pour l-hegemonie regionale dans les relations internationales: le cas du conflit syrien. *Cahier de Sciences politiques de l-Ulg*, nr 27, pp. 6-11.

BBC. (2020). Archive: Foreign Affairs. *BBC News World Edition* [online]. URL: http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/panorama/archive/foreign_affairs/default.stm [Accesat în aprilie 2020].

BBC. (2020). Qasem Soleimani: US kills top Iranian general in Baghdad air strike. *BBC News World Edition* [online]. URL: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-50979463> [Accesat în aprilie 2020].

Beck, Glenn. (2016). *Islamism, planul secret de creare a califatului*. Traducere de Sorin Șerb. București: Editura Corint.

Beligăr, Cristina. (2018). Prefer singurătatea de azi în locul solidarității opresive de ieri. Interviu cu Pascal Bruckner. *Sinteza*, nr.49/ martie. Benedict, Ruth. (1946). *The Chrysanthemum and the Sword. Patterns of Japanese Culture*. Boston: MA: Houghton Mifflin.

- Benedict, Ruth. [1972] (2002). *Cultura și comportamentul la români*. București: Criterion Publishing.
- Bennis, Phyllis. [2015] (2018). *ISIS and Syria. The New Global War on Terror*. Northampton, MA: Olive Branch Press/ NoNonsense.
- Bkare, Nancy. (2016). *Islamic State of Iraq and the Levant*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Boia, Lucian. (2016). Sfârșitul Occidentului. *Lumea*, nr.6.
- Bourrie, Mark. (2016). *ISIS-Jocul morții. Martiri, asasinat și fascinație*. București: Editura Corint, Colecția Istorie.
- Brachman, Jarret M. (2009). *Global Jihadism: Theory and Practice*. Londra și New York: Routledge.
- Browning, Christopher S. (2017). Security and migration: a conceptual exploitation. In Philippe Bourbeau (ed.), *Handbook on Migration and Security*. Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA: Edward Elgar Publishing. 39-62.
- Bush, George W. (2002). *State of the Union Address*. Washington, DC: The White House.
- Callimachi, Rukmini și Hassan, Falih. (2019, 31 oct.). Abu Bakr al-Baghdadi, ISIS Leader Known for His Brutality, is Dead at 48. *The New York Times* [online]. URL: <https://www.nytimes.com/2019/10/27/world/middleeast/al-baghdadi-dead.html>[Accesat în aprilie 2020]
- Caris, Charles C. și Reynolds, Samuel. (2014, iulie). *ISIS Governance in Syria. Middle East Security Report 22*. Washington, DC: Institute for the Study of War (ISW).
- CENTCOM. (2014, 15 octombrie). *Iraq and Syria Operations Against ISIL Designated as Operation Inherent Resolve*. Washington, DC: U.S. Central Command News Release.
- Chelcea, Septimiu. (2001a). *Tehnici de cercetare sociologică*. Curs. București: Universitatea din București.
- Chelcea, Septimiu. (2001b). *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*. București: Editura Economică.
- Chendeb, Mezen/شندب مازن الدكتور. (2016). *Daesh /حول داعش عقل مع مناظرة*. والرجال النساء استقطاب استراتيجية. Beirut: Arab Scientific Publishers.
- Chican, Dumitru; Pivariu, Corneliu. (2011). De la Gibraltar la Bab-El Mandeb: târzia primăvară arabă. *Pulsul Geostrategic*, nr. 93.
- Chifu, Iulian. (2016, 31 mai). Raport asupra dezbaterilor privind Strategia de Securitate Globală a UE. *Adevărul* [online]. URL: http://adevarul.ro/international/europa/raport-dezbaterilor-privind-strategia-securitate-globala-ue-1_574c3a1e5ab6550cb87621db/index.html [Accesat în ianuarie 2018].
- Chiru, Irena. (2019). *Analiza în intelligence: de la artă la știință*. București: Tritonic.

Ciociltan, Cătălina. (2011). Tunisia, Algeria, Egipt, Yemen – careul de foc al revoltelor. *HotNews* [online]. URL: <http://www.hotnews.ro/stiri-international-8248511-fotogalerie-tunisia-algeria-egipt-yemen-careul-foc-revoltelor.htm> [Accesat în aprilie 2012].

Cincu, Adina-Elena (2015). Statul Islamic, grupare teroristă cu aspirații statale. *Geopolitica*, nr 2.

Clark, Wesley. (2015). Turkey has supported ISIS. *CNN*, preluat de *TV19News* și *The Epoch Times* [online]. URL: <http://epochtimes-romania.com/news/generalul-wesley-clark-isil-serveste-interesele-turciei-si-arabiei-saudite---241396> [Accesat în ianuarie 2016]

Coates-Ulrichsen, Kristian (ed.). (2018). *The Changing Security Dynamics of the Persian Gulf*. Oxford: Oxford University Press.

Cockburn, Patrick. (2014). War with Isis: Islamic militants have army of 200,000, claims senior Kurdish leader. *Independent* [online]. URL: <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/war-with-isis-islamic-militants-have-army-of-200000-claims-kurdish-leader-9863418.html> [Accesat în aprilie 2014].

Cockburn, Patrick. (2015). *The Rise of Islamic State: ISIS and the New Sunni Revolution*. Brooklyn, NY: Verso.

Coldea, Florian. (2018). *Despre serviciile de intelligence. Gânduri, perspective, opinii. Pledoarie pentru încredere*. Prefață de Eduard Hellvig, postfață de George Cristian Maior. București: Rao.

Comisia Europeană. (2018). *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European și Consiliul Al doilea Raport anual privind Instrumentul pentru refugiații din Turcia*. (COM (2018) 91 final). [online] URL: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2018:0091:FIN:RO:PDF>. 14.3.2018. [Accessed on March, 2019].

Cozma, Sorin Gabriel. (2015). *Radicalizarea islamistă: Determinări europene și manifestare la nivel național*. București: Editura ANIMV.

Crânganu, Constantin. (2015). Deflația petrolului, cauze și consecințe. *HotNew.ro* [online]. URL: <https://www.hotnews.ro/stiri-opinii-22680135-deflatia-petrolului-cauze-si-consecinte.htm> [Accesat în ianuarie 2020].

Crânganu, Constantin. (2018). Vom avea o nouă criză a petrolului, urmată de o nouă recesie, în 2020 ? *HotNew.ro* [online]. URL: <https://www.hotnews.ro/stiri-opinii-22680135-vom-avea-nou-criz-petrolului-urmat-nou-recesie-2020-bonus-scrisoare-pre-edintele-statelor-unite.htm> [Accesat în ian. 2020].

Cronin, Stephanie. (2019). The Dangerous Classes in the Middle East and North Africa. În Stephanie Cronin (ed.), *Crime, Poverty and Survival in the Middle East and North Africa: The 'Dangerous Classes' Since 1800*. Londra: I.B. Tauris. 1-36.

Damian, Vasile. (2013, 30 mai). Lupii singuratici, noua față a terorismului. *RFI România* [online]. URL: <https://www.rfi.ro/special-paris-67001-lupii-singuratici-noua-fa-terorismului> [Accesat în februarie 2018].

Dawn, Mark. (2014). *ISIS and Its Hostages*. Create Space Independent Publishing Platform.

Dearden, Lizzie. (2016). Isis: Up to 5,000 jihadists could be in Europe after returning from terror training camps abroad. *Independent* [online]. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/isis-up-to-5000-jihadists-in-europe-after-returning-from-terror-training-camps-daesh-islamic-state-a6885961.html> [Accesat în februarie 2016].

Delorme, Guy. (2011, 2 septembrie). Pétrole: chronique d'un embargo annoncé. *Info Syrie* [online]. URL: <http://www.infosyrie.fr/actualite/petrole-chronique-dun-embargo-annonce/> [Accesat în februarie 2015].

Diac, Mihai. (2016). Generalul Constantin Degeratu, fost șef al SMG: Rusia a folosit fenomenul migrației pentru a lovi în inima Uniunii Europene. *România liberă* [online]. URL: <http://romanalibera.ro/opinii/interviuri/exclusiv--generalul-constantin-degeratu--fost-sef-al-smg--rusia-a-folosit-fenomenul-migratiei-pentru-a-lovi-in-inima-uniunii-europene-412490> [Accesat în noiembrie 2018].

Dobrițoiu, Radu. (2016, 2 septembrie). Coaliția globală anti-Daesh și efectele ei. *Radio România Actualități* [online]. URL: <http://www.romania-actualitati.ro/coalitia-globala-anti-daesh-si-efectele-ei-93543>. [Accesat în septembrie 2016].

Dominique, Bryan. (2015, 21 aprilie). Inside the Coalition to Defeat ISIL. *US Dept of Defense*. Washington, DC: US DoD.

Dumitrescu, Anca. (2015, 7 octombrie). Enciclopedia terorismului: Ce este și ce vrea Statul Islamic? *Business Magazin* [online]. URL: <http://businessmagazin.ro/special/enciclopedia-terorismului-ce-este-si-ce-vrea-statul-islamic-14802402> [Accesat în februarie 2016].

Dyer, Gwynne. (2015). Don't Panic / واخواتها داعش فوييا. Beirut: Arab Scientific Publishers.

El Benni, Ammar; Moraru, Luiza și Zară, Ion. (2012). *Libanul-Istoria recentă, neterminată a unei tragedii naționale*. București: Fabrica de Timbre SA.

El Benni, Ammar. (2016). Migrația internațională – fenomen omniprezent și dinamic. Lucrare susținută în cadrul Conferinței Școlii Doctorale „Informații și securitate națională” a Academiei Naționale

de Informații, *Studiul complexității, dinamicii și perspectivei securității europene*. București: Academia Națională de Informații ”Mihai Viteazul”.

El Benni, Ammar și Tănase, Tiberiu. (2017). Terrorism – Causes, Effects and Solutions – ISIS Case Study. Terrorist Organization that Could Destabilize European Security- Islamic State. *Redefining Community in Intercultural Context*. Vol.6, nr.1. 187-191.

El Benni, Ammar. (2018). Mosul – o miză viu disputată. În Sesiunea de Comunicări Științifice *Spre o școală românească de studii de intelligence*. București: Editura Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”. p.99-110.

El-Ghonemy, M. Riad. (1998). *Affluence and Poverty in the Middle East*. Londra: Routledge.

Elgot, Jessica; Phipps, Claire și Bucks, Jonathan (2015). Paris attacks: day after atrocity - as it happened. *The Guardian*. 14 noiembrie.

Erelle, Anna. [2015] (2015). *În pielea unei jihadistice. O mărturie despre filierele de recrutare ale Statului islamic*. Iași: Polirom.

Eriksen, Erik Oddvar. (2011). Governance between expertise and democracy: the case of European Security. *Journal of European Public Policy*. Vol.18, no.8. 1169-1189.

European Border and Coast Guard Agency (FRONTEX). (2020). Migratory Map. *Frontex* [online]. URL: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/> [Accesat în aprilie 2020].

European Law Enforcement Agency (EUROPOL). (2016). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2016 (TE-SAT 2016)*. The Hague: EUROPOL.

European Law Enforcement Agency (EUROPOL). (2017). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2017 (TE-SAT 2017)*. The Hague: EUROPOL.

European Law Enforcement Agency (EUROPOL). (2018). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2018 (TE-SAT 2018)*. The Hague: EUROPOL.

European Law Enforcement Agency (EUROPOL). (2019). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2019 (TE-SAT 2019)*. The Hague: EUROPOL.

Fawaz, A. Gerges. (2017). *ISIS: A History*. Princeton: Princeton University Press.

Feraru, Ramona. (2016). Interviu cu Excelența Sa domnul Walid Othman, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Arabe Siriene la București. *Geopolitica*, anul XVI, nr.1 (63), pp.13-19.

Fetterman, David M. (2008). Emic/Etic Distinction. În Lisa M. Given, *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Vol. 1 și 2. Los Angeles, London, New Dehli, Singapore: SAGE.

Freedman, Jane; Kivilcim, Zeynep și Baklacioğlu, Nurcan Özgür (2017). Introduction: Gender, migration ad exile. In Jane Freedman; Zeynep Kivilcim și Nurcan Özgür Baklacioğlu, *A Gendered Approach to the Syrian Refugee Crisis*. Abingdon, Oxon OX și New York, NY: Routledge.

Freeman, Liam. (2014). *The Islamic State and ISIS Crisis: An Examination*. Hauppauge, NY: Nova Science Publishers.

Gajdo, Ana-Maria. (2014). Siria de la dictatură la noul Califat. *Revista Română de Studii de Intelligence*, nr 12.

Geddes, Andrew și Sholten, Peter. [2003] (2016). *The Politics of Migration și Immigration in Europe*. 2nd Edition. Los Angeles: SAGE.

Gerges, Fawaz A. (2016). *A History. ISIS*. Princeton și Oxford: Princeton University Press.

Giles, Keir și Ellis, R. Evan. (2017). *The Rise of Russia. Turning Point for Russian Foreign Policy și The Change of Strategy*. Penmbroke Pines, FL: Madison și Adams Press.

Given, Lisa M. (ed.) (2008). *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Volumes 1 și 2. Los Angeles, London, New Dehli, Singapore: SAGE.

Glint, Michael. (2014). *Can a War with ISIS be Won*. Create Space Independent Publishing Platform.

Gonzalez, Nathan. (2009). *The Sunni-Shia Conflict. Understanding Sectarian Violence in the Middle East*. Mission Viejo, CA: Nortia Press.

Gordon, Michael R. și Trainor, Bernard E. (2013). *The End Game. The inside story of the struggle for Iraq from George W Bush to Barack Obama*. New York City, NY: Pantheon.

Gray, Matthew. (2010). Revisiting Saddam Hussein's Political Language: The Sources and Roles of Consipracy Theories. *Arab Studies Quarterly*. Vol.32, no.1. 28-46.

Grumaz, Alexandru. (2014, 24 septembrie). ISIS și strategia militară americană. *Adevărul* [online]. URL: https://adevarul.ro/international/in-lume/isis-strategia-militara-americana-1_5422d3490d133766a8654c72/index.html. [Accesat în februarie, 2015].

Guidère, Mathieu. (2017). *Historical Dictionary of Islamic Fundamentalism*. Lanham, Boulder, New York și Londra: Rowman și Littlefield.

Guion, Payton. (2014, 19 noiembrie). The Islamic State Seems Serious about Creating its Own Currency. *Vice News* [online]. URL: https://www.vice.com/en_us/article/ev79yk/islamic-state-appears-serious-about-creating-its-own-currency [Accesat în martie 2015].

Jinan și Oberlé, Thierry. [2015] (2016). *Am fost sclava Daesh. Povestea unei fete kurde răpite de Statul Islamic*. Iași: Polirom.

Hansen-Lewis, Jamie și Shapiro, Jacob N. (2015). Understanding the Daesh Economy. *Perspectives on Terrorism*. Vol.9, no.4.

Hasan, Mahdi. (2016). Transcript: Michael Flynn on ISIL. *Al Jazeera* [online]. URL: <https://www.aljazeera.com/programmes/headtohead/2016/01/transcript-michael-flynn-160104174144334.html>, 13 ianuarie. [Accesat în ianuarie, 2020].

Hashim, Ahmed. (2014). The Islamic State: From Al-Qaeda Affiliate to Caliphate. *Middle East Policy Council*, vol. 21, nr.4.

Hashim, Ahmed. (2018). *The Caliphate at War. The Ideological, Organizational and Military Innovations of Islamic State*. London: Hurst și Company.

Hassan, Oz. (2020). Crisis, narratives, and the construction of US-Middle East relations: continuity and change in world history and Trump's America First. *Global Affairs*. No 1. 1-21.

Heinberg, Richard. (2016). Is the Oil Industry dying? *Post Carbon Institute*. 1 august.

Heissner, Stefan; Neumann, Peter R; Holland-McCowan, John și Basra, Bajan. (2017). *Caliphate in Decline: An Estimate of Islamic State's Financial Fortunes*. London: The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence.

Hofstede, Geert; Hofstede, Gert Jan și Minkov, Michael. (2012). *Culturi și organizații. Softul mintal. Cooperarea interculturală și importanța ei pentru supraviețuire*. București: Humanitas.

Holland, Steve. (2016, 9 septembrie). Sept. 11 drama on Air Force One unfolds in Bush aide's handwritten notes. Reuters [online]. URL: <https://www.reuters.com/article/us-usa-sept11-bush-idUSKCN11F12M> [Accesat în ianuarie, 2020].

Hoffmann, Joseph. (2015a, 7 iunie). The ISIS Worm in Time. *Crethi Plethi* [online]. URL: <http://www.crethiplethi.com/the-isis-worm-in-time/global-islam/2015/> [Accesat în septembrie 2015].

Hoffmann, Joseph. (2015b, 19 septembrie). Theodicy and Immigration: The Hole of the Center of Islamic Theology. *CrethiPlethi* [online]. URL: <http://www.crethiplethi.com/theodicy-and-immigration-the-hole-at-the-center-of-islamic-theology/the-middle-east/religion-the-middle-east/2015> [Accesat în mai 2016].

Holmquist, Erika. (2015). ISIS and Hezbollah: Conduits of Instability. *Rapport no. FOI-R-4058-SE*. Februarie. 67p.

International Organization of Migration (IOM). (2020). *World Migration Report 2020*. Geneva: IOM, UN Migration.

Israeli, Raphael. (2017). *The Internationalization of ISIS. The Muslim State in Iraq and Syria*. Abingdon, OX, New York, NY: Routledge.

ITIC / عميت مؤيراسم على – مركز – المعلومات حول الاستخبارات والارهاب (2016). ISIS: portret of jihadi terrorist organisation/ يونيتصه رؤية – Beirut: Almanhal.

Jucu, Raluca. (2018). Cine sunt finanțatorii din spatele celor mai bogate organizații teroriste din lume. *Forbes*. Februarie.

Kahn, Tzvi. (2014). FPI Fact Sheet: Understanding ISIS. *The Foreign Policy Initiative*, noiembrie.

Kaplan, Eben. (2006). Abu Hamza al-Muhajir, Zarqawi-s Mysterious Successor (aka Abu Ayub al-Masri). *Council on Foreign Relations*. Iunie.

Kashraw Gulmohamad, Zana. (2014). The rRise and Fall of the Islamic State of Iraq and Al-Sham (Levant) ISIS. *Global Security Studies*. Spring, vol.5, no.2. 1-11

Katz, Mark N. (2016). Understanding Syria's Many Conflicts. *E-International Relations* [online]. URL: <https://www.e-ir.info/2016/08/31/understanding-syrias-many-conflicts/> [Accesat în septembrie, 2016].

Kazimi, Nibras. (2010). *Syria through Jihadist Eyes: A Perfect Enemy*. Stanford, CA: Hoover Institution Press.

Kennedy Jr., Robert F. (2016). Why the Arabs don't want us in Syria. *Politico* [online]. URL: <https://www.politico.eu/article/why-the-arabs-dont-want-us-in-syria-mideast-conflict-oil-intervention/> [Accesat în septembrie 2017].

Kesler, C.R. (2005). Democracy and the Bush Doctrine. *Real Clear Politics* [online]. URL: www.realclearpolitics.com/Commentary/com-1_26_05_CK.html [Accesat în decembrie 2014].

King, John. (2002). Bush calls Saddam "the guy who tried to kill my dad". *CNN 27* [online]. URL: <http://edition.cnn.com/2002/ALL POLITICS/09/27/bush.war.talk/> [Accesat în februarie 2015].

King, Russel și Okólski, Marek. (2018). Diverse, Fragile and Fragmented. The New Map of European Migration. *Central and Eastern European Migration Review* [online]. DOI 10.17467/ceemr.2018.nr.18.1-24.

Klein, Michel și Methlie, Leif B. (1995). *Knowledge-based Decision Support Systems*. Hoboken, NJ: Wiley.

Kozhanov. Nikolay. (2015). *Understanding the Revitalization of Russian-Iranian Relations*. Moscova: Carnegie Moscow Center.

Kozhanov, Nikolay. (2016). *Russia and the Syrian Conflict: Moscow's Domestic, Regional and Strategic Interests*. Berlin: Gerlach Press.

Laub, Zachary. (2016, 10 august). The Islamic State. *Council of Foreign Relations* [online]. URL: <http://www.cfr.org/iraq/islamic-state-iraq-siria-/p14811> [Accesat în februarie, 2018].

Laub, Zachary și Masters, Jonathan. (2014). Islamic State in Iraq and Greater Syria. *Council on Foreign Relations*. Iunie.

Lazăr, Marius și Berthelot, Pierre (coord.). (2015). *L'Irak: d'une crise à l'autre. Les réalités et les défis d'un Etat au bord de l'implosion*. Paris: L'Harmattan.

Leiken Robert. (2017). *Islamiștii europeni. Revolta tinerei generații*. București: Editura Corint.

Lesenciuc, Adrian. (2020). Media, furnizor de securitate sau vulnerabilitate națională? [III]. *Tribuna*. Nr.416 (1-15 ianuarie). 25-26.

Lister, Charles R. (2015). *The Islamic State. A Brief Introduction*. Washington, DC: Brookings Institution Press.

Luizard, Pierre-Jean. [2015] (2016). *Capcana Daesh. Statul Islamic sau întoarcerea istoriei*. Iași: Polirom.

MacEoin, Denis. (2015). The Arab States and the Refugees. *CrethiPlethi* [online]. URL: <http://www.crethiplethi.com/the-arab-states-and-the-refugees/islamic-countries/saudi-arabia/2015/> [Accesat în ianuarie 2018].

Mackenzie, Christina. (2016). Operation Chammal overview. *Forces Operations Blog (FOB)* [online]. URL: <http://forcesoperations.com/en/operation-chammal-overview/> [Accesat în februarie, 2017].

Manaz, Abdullah. (2017). *Daesh (ISIS-ISIL) Terrorist organization*. Ankara: ManazNet.

Mangiurea, Raluca. (2016). Propaganda Statului Islamic. Cum comunică o grupare teroristă. *Revista Intelligence* [online]. URL: <https://intelligence.sri.ro/propaganda-statului-islamic-cum-comunica-o-grupare-terorista/> [Accesat în ianuarie 2017].

Manne, Robert. (2017). *The Mind of the Islamic State. Isis and the Ideology of the Caliphate*. New York, NY: Prometheus Books.

Martini, Jeffrey; York, Eric și Young, William. (2013). *Syria as an Arena of State Competition*. Santa Monica, CA: RAND Corporation.

Mason, Paul. (2012). *The Iraq War*. Mankato, MN: Arcturus Publishing.

Măgureanu, Daniel. (2015, 20 noiembrie). Povestea steagului ISIS, folosit de fanaticii islamiști care au terorizat planeta cu băile de sânge. *Evenimentul zilei* [online]. URL: <http://evz.ro/povestea-steagului-isis-folosit-de-fanaticii-islamisti-care-au-terorizat-planeta-cu-baile-de-sange.html> [Accesat în februarie 2016].

Mărginean, Ioan (2000). *Proiectarea cercetării sociologice*. Iași: Editura Polirom.

McCants, William. [2015] (2016). *The ISIS Apocalypse. The History, Strategy, and Doomsday Vision of the Islamic State*. New York: St. Martin's Press.

Meleagrou-Hitchens, Alexander; Hughes, Seamus și Clifford, Bennett. (2018). *American Jihadists in Syria and Iraq*. Washington, DC: The George Washington University/ Program on Extremism.

Mielke, Katja. (2017). *Making Sense of Daesh in Afghanistan: A Social Movement Perspective*. Bonn: Bonn International Center for Conversion (BICC).

Mimaut, Cécile. (2014, 15 septembrie). Doit dire Daesh ou État islamique?, *France info* [online]. URL: <http://www.franceinfo.fr/actu/article/doit-dire-daesh-ou-etat-islamique-568431>. [Accesat în octombrie 2014]

Minty, Ella.(2019). *Social Media and the Islamic State. Can Public Relations Succeed Where Conventional Diplomacy Failed?* Abingdon, OX, New York, NY: Routledge.

Napoleoni, Loretta. (2014). *The Islamist Phoenix. The Islamic State and the Redrawing of the Middle East*. New York, NY: Seven Stories Press.

Napoleoni, Loretta. (2015) *ISIS. Califatul terorii*. Traducere de Sorin Șerb. București: Corint.

Naylor, Sean. (2006). Operation Anaconda. *Security Studies Program Seminar*. Cambridge, MA: MIT/ Harvard Kennedy School/ Belfer Center for Science and International Affairs.

Nedeanu, Laurențiu. (2015). Terorismul și migrația ilegală. *Geopolitica*, nr 4.

Nesser, Peter. (2012). Individual Jihadist Operations in Europe: Patterns and Challenges. *CTC Sentinel*, 5, nr.1 (ianuarie). pp. 15-18.

Newton, Jennifer. (2014, 19 septembrie). ISIS creates its own Police force –complete with jail and cops cars – as terror group's iron grip continues to grow over Iraqis. *Mail Online* [online]. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2762560/ISIS-creates-POLICE-force-complete-jail-cop-cars-terror-group-s-iron-grip-continues-grow-Iraqis.html> [Accesat în mai 2015].

Niță, Cristian. (2014). *Confruntare informațională - Orientul Apropiat*. București: Editura ANIMV.

Noble Energy. (2010). Noble Energy Announces Significant Discovery at Leviathan Offshore Israel. *Noble Energy. Press Releases* [online]. URL: <http://investors.nblenergy.com/news-releases/news-release-details/noble-energy-announces-significant-discovery-leviathan-offshore> 29 decembrie. [Accesat în ianuarie 2015].

Ohanesian, Eduard Ovidiu. (2008). *Amintiri din portbagaj. Din culisele unei diversiuni. Răpirea din Irak*. București: Minerva.

Organizația Națiunilor Unite. [2011]. Rezoluția 1973 adoptată de Consiliul de Securitate în cadrul celei de-a 6498-a reuniuni din data de 17.03.2011. *Monitorul Oficial al României*, p. I. 7 iulie.

Organizația Națiunilor Unite. [2014] (2015). Rezoluția 2178 (2014) adoptată de Consiliul de Securitate în cadrul celei de-a 7272-a reuniuni din data de 24 septembrie 2014. *Monitorul Oficial al României*, partea I. 4 mai.

Parker, John. (2019). *Between Russia and Iran: Room to Pursue American Interests in Syria – Putin’s Role in Preservation of the Assad Regime, Trump and American Troop Withdrawal, Israeli Security Lobby, Isis Terror Fight*. Washington, DC: U.S. Military, Department of Defense (DoD).

Parlamentul European. (2015). Rezoluția Parlamentului European referitoare la distrugerea siturilor culturale în Siria și Irak (2015/2649(RSP)). *Parlamentul European [online]*. URL: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2015-0375_RO.html?redirect [Accesat în ianuarie 2018].

Passoni, Laura și Lorisignol, Catherine. (2016). *Au cœur de Daesh avec mon fils. Laura, déradicalisée, dénonce*. La boîte à Pandore.

Pădure, Radu. (2017, 27 noiembrie). Efectul Trump: Arabia Saudită lansează Marea Coaliție Antiteroristă. *Evenimentul Zilei [online]*. URL: <https://evz.ro/efectul-trump-arabia-saudita-marea-coalitie-antiterorista.html> [Accesat în ianuarie 2018].

Pew Research Center. (2017, 22 noiembrie). Amount of growth in Europe’s Muslim population depends on future migration. Muslim share of Europe’s Population under different migration scenarios. *Pew Research Center (PRC). Religion și Public Life [online]*. URL: https://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/pf_11-29-17_muslims-update-00/ [Accesat în martie, 2018].

Pichon, Frederic. (2015). *Siria. De ce s-a înșelat Occidentul*. București: Editura Corint.

Pipes, Daniel. (1989). The Alawi Capture of Power in Syria. *CrethiPlethi [online]*. URL: <http://www.crethiplethi.com/the-alawi-capture-of-power-in-syria/islamic-countries/syria-islamic-countries/.2011> [Accesat în ianuarie 2012].

Pomerlau, Mark (2015, 14 august). Can the US really destroy terrorist groups like ISIS? *The Hill [online]*. URL: <https://thehill.com/blogs/pundits-blog/defense/251112-can-the-us-really-destroy-terrorist-groups-like-isis>. [Accesat în februarie 2016].

Popa, Mircea. (1979). *Primul Război Mondial*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Popescu, Ștefan. (2018). Egiptul sub regimul Al-Sissi. *Revista 22 [online]*. URL: <https://revista22.ro/70270420/egiptul-sub-regimul-al-sissi.html> [Accesat în decembrie 2018].

Popovici, Cristina. (2016). Anunț de la SRI. România este o rută secundară pentru simpatizantii ISIS. *Money* [online]. URL: <https://www.money.ro/anunt-de-la-sri-romania-este-o-ruta-secundara-pentru-simpatizantii-isis/> [Accesat în ianuarie 2020].

Power, Brad. (2015) *Daesh și Al-Qaeda in Egypt of Al Sisi*. CreateSpace Independent Publishing Platform.

Reilly, James A. (2018). *Fragile Nation, Shattered Land. The Modern History of Syria*. Londra și New York: I.B. Tauris.

Riedel, Bruce. (2008). *The Search for Al-Qaeda. Its Leadership, Ideology and Future*. Washington, DC: Brooking Institution Press.

Robinson, Julian. (2018, 11 ianuarie). Letters reveal that French cement firm paid taxes to ISIS to protect its business in Syria... that has now become a base for Western special forces. *Mail Online* [online]. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3653896/Letters-reveal-French-cement-firm-paid-taxes-ISIS-protect-business-Syria-base-Western-special-forces.html>. [Accesat în martie 2018].

Rose, Charlie. (2016). Dezvăluiri pentru o mai bună înțelegere a situației din Siria. *Lumea*, nr.3.

Ross, Stewart. (2011). *Orientul Mijlociu în flăcări*. Traducere de Diana Spînu. București: Niculescu.

Ruehsen, Moraya de Morales. (1993). Operation 'Ajax' revisited: Iran, 1953. *Middle Eastern Studies*. Vol.29, no.3, July. 467-486.

Ryan, Michael W.S. (2014). Hot Issue: Dabiq: What Islamic State's New Magazine Tells Us about Their Strategic Direction, Recruitment Patterns and Guerilla Doctrine. *The Jamestown Foundation* [online]. URL: <https://jamestown.org/program/hot-issue-dabiq-what-islamic-states-new-magazine-tells-us-about-their-strategic-direction-recruitment-patterns-and-guerrilla-doctrine/> [Accesat în februarie 2016].

Sackelmore, John. (2014). *The World Against ISIS*. eBook. Conceptual Kings.

Saeed, Abdullah. (2017). *Islamic State of Iraq and Syria (ISIS): Syrian Conflict, Origins, Ideology and Muslim Responses*. Melbourne: Tematext Publishers.

Sadiki, Larbi (ed.). (2014). *Routledge Handbook of the Arab Spring. Rethinking Democratization*. Abingdon, OX și New Yoprk, NY: Routledge.

Salaheddin, Sinan și Slama, Vivian. (2014). Islamic State Group Issues New Curriculum in Iraq. *Associated Press* [online]. URL: <http://www.bigstory.ap.org/article/islamic-state-group-issues-new-curriculum-iraq> [Accesat în mai 2015].

Samaddar, Ranabir. (2016). *A Post-Colonial Enquiry into Europe's Debt and Migration Crisis*. Singapore: Springer.

Sârbu, Angela. (2017, 12 decembrie). Franța a identificat între 150 și 200 de „bancheri oculti” ai grupării Stat Islamic. *Agerpres* [online]. URL: <https://www1.agerpres.ro/externe/2017/12/12/franta-a-identificat-intre-150-si-200-de-bancheri-oculti-ai-gruparii-stat-islamic-16-50-17> [Accesat în ianuarie 2018].

Seale, Patrick. (1990). *Asad: The Struggle for the Middle East*. Oakland, CA: University of California Press.

Shamieh, Luna și Szenes, Zoltan. (2015a). The Rise of Islamic State of Iraq and Syria (ISIS). *AARMS*. Vol.14, issue 4. 363-378.

Shamieh, Luna și Szenes, Zoltan. (2015b). The Propaganda of ISIS/ DAESH through the Virtual Space. *Defence Against Terrorism Review*. Vol.7, issue 1. 7-31.

Shapiro, Jacob. (2016). A Predictable Failure: The Political Economy of the Decline of the Islamic State. *CTC Sentinel*. Vol. 9, issue 9.

Shirayev, Eric și Krudoley, Konstantin. (2019). *Russian Foreign Policy*. Londra: Macmillan.

Simileanu, V.și Corobană, A. (2012). *Evoluții geopolitice în spațiul islamic*. București: TopForm.

Sims, Alexandra. (2015). 1 in 50 Syrian refugees in Europe could be an Isis jihadist, minister warns David Cameron. *Independent* [online]. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/1-in-50-syrian-refugees-in-europe-could-be-an-isis-jihadist-minister-warns-david-cameron-10501249.html> [Accesat în februarie, 2016].

Sitaru, Laura. (2009). *Gândirea politică arabă. Concepte cheie între tradiție și inovație*. Iași: Polirom.

Slavoj, Zizek. (2016). *Refugiați, teroare și alte probleme cu vecinii.(Împotriva dublului șantaj)*. Chișinău: EdituraCartier.

Sly, Liz . (2014). Al-Qaeda Disavows Any Ties with Radical Islamist ISIS Group in Syria, Iraq. *The Washington Post*, 3 februarie.

Spark, Joseph. (2014). *Atrocities Committed by ISIS in Syria și Iraq*. CreateSpace Independent Publishing Platform.

Speckhard Anne and Yayla Ahmet S. (2017).The ISIS Emni: Origins and Inner Workings of ISIS’s Intelligence Apparatus. *Perspectives on Terrorism*. Vol.11, No.1, February [online].URL:<http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/573/html> [Accesat în ianuarie2020].

Stakelbeck, Erick. (2015). *ISIS Exposed. Beheadings, Slavery, and the Hellish Reality of Radical Islam*. New York: Regnery Publishing.

Steed, Brian L. (2016). *ISIS. An Introduction and Guide to the Islamic State*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO.

- Steed, Brian L. (2019). *ISIS. The Essential Reference Guide*. Santa Barbara, CA: ABC-CLIO.
- Stohl, Michael; Burchill, Richard și Englund, Scott. (2017). *Constructions of Terrorism*. Oakland, CA: University of California Press.
- Stoian-Karadeli, Andreea. (2019). *Tendințe în terorismul de sorginte fundamentalist-islamică: fenomenul Daesh și Turcia*. Teză de doctorat, nepublicată, coordonator: prof.univ.dr. Adrian Lesenciuc. București: Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul” / Școala Doctorală.
- Stoian-Karadeli, Andreea și Ciupercă, Ella Magdalena. (2017). The Double-Faced Concept of Community in the Fight Against Terrorism. *Redefining Community in Intercultural Context*. Vo. 7, no.1. 173-179.
- Strauss, Anselm L. și Corbin, Julien. (1998). *Basics of Qualitative Research: techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Second edition. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Sultan, Onur (2018). Post Daesh Challenges for Europe. *Horizon Insights*. Vol.I, no.1.64-81.
- Taşketin, Fehim. (2014, 30 aprilie). Turkey's Syria borders an open door for smugglers. *Al Monitor* [online]. URL: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/04/turkey-syria-borders-smuggling-guns-conflict-kurds-pkk-isis.html> [Accesat în august 2015].
- Tax, Meredith. (2015). *A Road Unforseen. Women Fight the Islamic State*. New York, NY: Bellevue Literary Press.
- Teică, Liliana. (2015, 25 august). Vandalismul cultural. ISIS distruge sistematic situri din Patrimoniul Umanității. Documentar. *TVR* [online]. URL: http://stiri.tvr.ro/vandalismul-cultural-isis-distruge-sistematic-situri-din-patrimoniul-umanitatii_64353.html#view [Accesat în august 2015].
- Tschirgi, D. (2007). *Turning Point: The Arab World's Marginalization and International Security After 9/11*. Westport: Greenwood Publishing Group.
- Terwillger, George; Cooperstein, Theodore; Gunnarson, Shawn; Blumenthal, Daniel și Parker, Robert. (2005). The War on Terrorism: Law Enforcement or National Security? *The Federalist Society* [online]. URL: <https://fedsoc.org/commentary/publications/the-war-on-terrorism-law-enforcement-or-national-security> 15 februarie. [Accesat în martie 2016].
- Timmermans, Michelle. (2018). Media Use by Syrians in Sweden: Media Consumption, Identity, and Integration. In Karim H. Karim și Ahmed Al-Rawi, *Diaspora and Media in Europe. Migration, Identity, and Integration*. New York: Springer. 51-70.
- Traitement du Renseignement et Action contre les Circuits Financiers Clandesfins (Tracfin). (2016). *Rapport Annuel d'Activité Tracfin 2016*. Paris: Ministère de l'Action et des Comptes Publics.
- Tucker-Jones, Anthony. (2018). *Daesh: Islamic State's Holy War*. Barnsley: Pen și Sword Books.

Turku, Helga. (2018). *The Destruction of Cultural Property as a Weapon of War. ISIS in Syria and Iraq*. Washington, DC: Macmillan.

UN Assistance Mission for Iraq (UNAMI). (2014, 1 ianuarie). UN Casualty Figures for December, 2013 deadliest since 2008 in Iraq. *Refworld* [online]. URL: <https://www.refworld.org/docid/58209b0b4.html> [Accesat în ianuarie 2020].

UNHCR. (2019). Total Persons of Concern by Country of Asylum. *Operational Portal. Refugee Situation* [online]. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria> [Accessed on March, 2019].

US Department of the Treasury (USDT). (2012, 12 noiembrie). Treasury Sanctions Al-Nusrah Front Leadership in Syria and Militias Support Regime. *USDT. Press Center* [online]. URL: www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg1797.aspx. [Accesat în august, 2018].

Watts, Charles L. (2006). Ideographs and the War on Terror: A Critism of George W. Bush Post-9/11 Discourse. Carbondale, IL: Southern Illinois University.

Watts, Clint. (2018). *Messing with the Enemy: Surviving in a Social Media World of Hackers, Terrorists, Russians, and Fake News*. New York, NY: Harper Collins.

Weiss, Michael și Hassan Hassan. (2016). *ISIS Armata jihadului*. București: Corint.

Willis, Michael J. (2014). *Politics and Power in the Maghreb. Algeria, Tunisia and Morocco from Independence to the Arab Spring*. Oxford: Oxford University Press.

Wish, Naomi Bailin. (1980). Foreign Policy Makers and Their National Role Conceptions. *International Studies Quarterly*. Vol.24, no.4 (Dec). 532-554.

Wright, D. Joshua (2016). Why is Contemporary Religious Terrorism Predominantly Linked to Islam? Four Possible Psychosocial Factors. *Perspectives on Terrorism*. Vol.10, No.1, February, 19-31 [online] URL: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/486/html> [Accesat în ianuarie 2020].

Wright, George. (2003). Wolfowitz: Iraq War Was About Oil. *The Guardian*. 4 iunie.

Wright, Michael P. (2019). *World Crusade in the 21st century. Syria*. Litchfield, IL: RWG.

Yaphe, Judith S. (2003). Third public hearing of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States. *National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States* [online]. URL: https://www.9-11commission.gov/hearings/hearing3/witness_yaphe.htm [Arhivă accesată în decembrie 2014].

Zamfir, Cătălin (1993). Comprehensiune. În C. Zamfir și L. Vlăsceanu (coords). *Dicționar de sociologie*. București: Editura Babel. 123.

Zeidan, Ahmad. (2015). Nusra Front's Quest for a united Syria. *Al Jazeera* [online]. URL: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/06/nusra-front-quest-united-syria-150602050740867.html> [Accesat în ianuarie 2016].

***. (2006). Coranul. Traducere în limba română de George Grigore. București: Ed. Herald.

***. (2011). Forțele de securitate siriene au deschis focul asupra manifestanților în apropiere de Damasc. *Mediafax* [online]. URL: <https://www.mediafax.ro/externe/fortele-de-securitate-siriene-au-deschis-focul-asupra-manifestantilor-in-apropiere-de-damasc-9553845>[Accesat în ianuarie 2016].

***. (2013, 23 septembrie). The Al-Nusra Front's Structure, Leadership and Functioning. *Crethi Plethi* [online]. URL: <http://www.crethiplethi.com/the-al-nusra-front-s-structure-leadership-and-functioning/intelligence-terrorism-information-center/2013/> [Accesat în ianuarie 2016].

***. (2013). Analysis: Study shows rise of Al-Qaeda affiliate in Syria. *Quilliam* [online]. URL: <https://www.quilliaminternational.com/analysis-study-shows-rise-of-al-qaeda-affiliate-in-syria/>[Accesat în iulie 2014].

***. (2014, 29 iunie). Statul Islamic declară înființarea unui "califat". *Al Jazeera Arabic* [online]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kNqkbcOu5tE> [Accesat în iulie 2014].

***. (2014, 5 iulie). ISIS allegedly issues 'caliphate' passport. *Al Arabiya News* [online]. URL: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2014/07/05/ISIS-allegedly-issues-caliphate-passport.html> [Accesat în martie 2015].

***. (2015). Marche républicaine: revivez la journée d'hommage et de mobilisation. *RTL* [online]. URL: <https://www.rtl.fr/actu/debats-societe/marche-republicaine-la-carte-des-rassemblements-du-dimanche-11-janvier-7776166117> [Accesat în februarie 2016].

***. (2015, 21 mai). Dempsey: Iraqis weren't driven out of Ramadi; they drove themselves, By Stars and Stripes [online]. URL: <https://www.stripes.com/news/middle-east/dempsey-iraqis-weren-t-driven-out-of-ramadi-they-drove-themselves-1.347539> [Accesat în martie 2016].

***. (2016, 10 iulie). Războiul din Irak a fost ilegal. *Publika* [online]. URL: https://www.publika.md/dezvaluri-controversate-razboiul-din-irak-a-fost-ilegal_2682171.html. [Accesat în ianuarie 2020].

***. (2016, 28 iulie). Al-Nusra leader Jolani announces split from al-Qaeda. *Al Jazeera* [online]. URL: aljazeera.com/news/2016/07/al-nusra-leader-jolani-announces-split-al-qaeda-160728163725624.html. 3:52. [Accesat în ianuarie 2020].

***. (2016, 9 septembrie). Dezvăluiri la 15 ani de la atacurile teroriste din 11 septembrie: Ce a spus președintele George W. Bush în avionul prezidențial când a aflat de căderea turnurilor gemene. *HotNews.ro*

[online]. URL: <http://www.hotnews.ro/stiri-international-21279164-dezvaluiri-15-ani-atacurile-teroriste-din-11-septembrie-spus-presedintele-george-bush-avionul-prezidential-cand-aflat-caderea-turnurilor-gemene.htm>. [Accesat în ianuarie, 2020].

***. (2016). General NATO: Rusia și Siria se folosesc de refugiați pentru a destabilize Europa. *Diacaf* [online]. URL: http://www.diacaf.com/stiri/international/general-nato-rusia-si-siria-se-folosesc-de-refugiati_39441760.html [Accesat în februarie 2018].

***. (2017, 22 martie). Rex Tillerson says UK will set up safe zones for refugees from Isis. *The Guardian* [online]. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2017/mar/22/rex-tillerson-us-safe-zones-refugees-isis> [Accesat în februarie 2018].

***. (2017, 20 mai). Arabie soudite: Donald Trump este arrivé à Ryad pour son premier voyage à l'étranger. *20 minutes* [online]. URL: <https://www.20minutes.fr/monde/2071815-20170520-arabie-saoudite-donald-trump-arrive-ryad-premier-voyage-etranger> [Accesat în mai 2017].

***. (2017, 4 septembrie). ISIS pentru Lupii Singuratici: otrăviți mâncarea din magazine. *Timpul.md* [online]. URL: <http://www.timpul.md/articol/isis-pentru-lupii-singuratici-otraviti-mancarea-din--magazine--117407.html> [Accesat în februarie 2018].

***. (2017, 7 septembrie). Emisiunea „La sfârșit de săptămână”. Analiză a jurnalistului Ahmad Muwafaq Zeidan (Doha, Qatar), pe marginea emisiunii înregistrate în 28 iulie 2016 cu invitații Abu Mohamed Al-Jawalani, Abu Abdallah Al-Shami și Abu Faraj Al-Masri. *Orient News*. Emisiune înregistrată și tradusă. 12:37.

***. (2018, 16 octombrie). Most migrants arriving in Germany in 2017 were Romanians. *Romanian Insider* [online]. URL: <https://www.romania-insider.com/romanian-migrants-germany-2017> [Accessed on March, 2019].

***. (2019). Syria: ‚NATO’-produced equipment found in Mayadin – Syrian Army general. *Ruptly* [online]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MNkAlle26OA>. [Accesat în ianuarie 2020].

***. (2019). ISIS execute 11 hostages as part of campaign to ‘avenge’ killing of al-Baghdadi. *Mirror* [online]. URL: <https://www.mirror.co.uk/news/world-news/isis-execute-11-hostages-part-21170552> [Accesat în ianuarie 2020].